

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра (циклова комісія) Міжнародних комунікацій та
цифрової дипломатії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри доц. Вовк Р.В.

“ 07 ” вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ Комунікація і пропаганда у міжнародних відносинах _____

освітній рівень _____ магістр _____

галузь знань 29 Міжнародні відносини

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

освітня програма

факультет Міжнародних відносин

Робоча програма «Комунікація і пропаганда у міжнародних відносинах» для студентів

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Розробники: доцент, кандидат політичних наук Ігор Іжнін

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри (циклової комісії) Міжнародних комунікацій та цифрової дипломатії

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

© Іжнін І.І., 2022 рік

© ЛНУ ім. І.Франка, 2022 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 29 Міжнародні відносини (шифр і назва)	За вибором	
Модулів – 2	Освітній рівень: бакалавр	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання 1. Пропагандистський дискурс у документалістиці (аналіз документального фільму) 2. Есе «Монументальна пропаганда» (польове дослідження) 3. Аналіз пропагандистської кампанії (назва)		Семестр	
		2-й	-й
Загальна кількість годин – 195	Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії (шифр і назва)	Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти : аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 9 Залік		32 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		147 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
60 год.			
Вид контролю: (екзамен/залік)			
Залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 1 : 3

для заочної форми здобуття освіти –

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Комунікація і пропаганда у сучасних міжнародних відносинах» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для освітньої програми «Інформаційний бізнес», «Зовнішня політика», «Європейська безпека».

Курс передбачає 16 лекцій та 8 семінарських занять. Передбачається, що студенти отримають знання та навички, необхідні для виявлення, аналізу та протидії інформаційно-пропагандистським кампаніям, що здійснюються в міжнародному інформаційному просторі. Курс передбачає як вивчення теоретичних засад організації та здійснення пропагандистської діяльності, так практичні заняття, присвячені окремим пропагандистським кейсам, а також вивчення інструментарію, що використовується в комунікативно-пропагандистській діяльності.

Метою курсу «Комунікація і пропаганда у сучасних міжнародних відносинах» є розвиток загальних та фахових компетентностей, необхідних для підготовки магістрів зі спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, в галузі здійснення комунікативної діяльності на міжнародній арені в умовах загострення інформаційного протиборства та «гібридних» війн.

Основні цілі курсу: поглиблення теоретичної фахової підготовки в галузі комунікацій; здобуття практичних навичок, необхідних для аналізу пропагандистських кампаній; здобуття компетентностей для організації та проведення інформаційно-пропагандистських кампаній та застосування контрпропагандистських заходів.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Здатність працювати як автономно, так і в команді.

ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

ФК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

ФК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

ФК14. Здатність здійснювати зв'язки з громадськістю у сфері державного управління, комерційній діяльності та громадському секторі.

ФК17. Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні системи і технології у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 5. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

ПРН 9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

ПРН 11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні документи.

ПРН 13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

ПРН 14. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

ПРН 15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

ПРН 16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

ПРН 17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

ПРН 19. Організовувати та підтримувати зв'язки з громадськістю та міжнародні комунікації.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Пропаганда: сутність явища та зміст поняття.

Поняття пропаганди та зміст явища. Історичні корені явища. Еволюція пропаганди.

Тема 2. Розвиток наукових концепцій та теорій пропаганди

Систематизація знань, перші наукові теорії та їх критика. Пропаганда у авторитарних та демократичних суспільствах. Лассуелл, Елюль. Сучасні погляди на пропаганду.

Тема 3. Пропаганда як комунікативна діяльність.

Комунікативний механізм пропагандистської діяльності. Відмінності пропагандистської діяльності від інших видів комунікативної діяльності. Завдання та принципи.

Тема 4. Характеристики та види пропагандистської діяльності

Види та типи пропаганди. «Біла», «сіра», «чорна» пропаганда». Пропаганда як система, пропаганда як діяльність, пропаганда як контент. Пряма та непряма пропаганда. Підтримуюча пропаганда.

Тема 5. Моделі пропагандистської роботи

«Всесильна пропаганда», модель Хомски-Германа, прикладні моделі організації пропагандистських акцій. Модель прикладного аналізу Джоветт і О'Доннелл.

Тема 6. Пропагандистські техніки та прийоми.

Особливості пропагандистського повідомлення. Інформаційні засоби, психологічні засоби. Маніпулятивність пропагандистського повідомлення.

Тема 7 Контрпропаганда.

Комунікативні особливості контрпропагандистської роботи. Принципи організації контрпропагандистської роботи. Системність. Цензура та інші засоби та методи обмеження доступу до інформації.

Змістовий модуль 2.

Тема 8. Мистецтво як інструмент пропаганди

Залучення мистецтва у пропагандистський дискурс. Мистецтво як інструмент відображення (конструювання) соціальної реальності. Опосередковане та безпосереднє використання мистецьких засобів та творів в якості пропагандистського інструменту. Державне спонсорування мистецької діяльності. Ідеологізація мистецтва.

Тема 9. Спорт як пропаганда

Спорт як демонстрація здобутків політичної системи. Міжнародні спортивні змагання як інструмент політичної репрезентації та (само)ідентифікації). Спортивні події як медіаповідомлення та інструмент трансляції ідеологічно навантажених наративів. «Національні» види спорту. Політична інструменталізація спорту. Міжнародні спортивні організації як арена інформаційно-пропагандистської боротьби.

Тема 10. Наука як простір та середовище пропагандистської діяльності.

Наукові здобутки як пропагандистське повідомлення. Комплекс наука-військова політика-пропаганда. «Національна» наука та поняття «технологічного» суверенітету в епоху глобалізації.

Тема 11. Культурна і публічна дипломатія в контексті пропагандистської діяльності.

Культурна і публічна дипломатія: поняття та зміст. «М'яка сила». Трансформація (розширення) функцій дипломатичного

Тема 7 Контрпропаганда.		2	2									
		16	8									
Модуль 2												
Тема 8. Мистецтво як інструмент пропаганди		2	2									
Тема 9. Спорт як пропаганда		2	2									
Тема 10. Наука як простір та середовище пропагандистської діяльності.		2										
Тема 11. Культурна і публічна дипломатія в контексті пропагандистської діяльності.		2	2									
Тема 12. Постправда, фейки, пропаганда у епоху постмодерна		2										
Тема 13. Цифрова пропаганда.		4										
Тема 14. Історія як інструмент пропаганди		2	2									
Разом – зм. модуль 2		16	8									
Усього годин		32	16									
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Воєнна пропаганда. 1. Принципи воєнної пропаганди. 2. Пропаганда «жахів». 3. Сучасна воєнна пропаганда.	2
2	Тема 2. Принципи пропагандистської діяльності 1. Функції та завдання пропаганди. 2. Організаційні засади пропагандистської діяльності.	2

	3. Пропагандистська організація	
3	Тема 3: Моделі пропагандистської роботи 1. Прикладна модель аналізу пропагандистської кампанії 2. Організація аналізу пропагандистської кампанії.	2
4	Тема 4: Монументальна пропаганда 1. Поняття монументальної пропаганди 2. Презентація польового дослідження.	2
5	Тема 5: Спорт і пропаганда. 1. Проблема принципу «спорт поза політикою». 2. Сучасні спортивні змагання як інструмент пропаганди.	2
6	Тема 6. Публічна дипломатія України. 1. Стратегія публічної дипломатії України 2. Інструменти публічної дипломатії України 3. Потенціал української публічної дипломатії в умовах війни.	
7	Тема 7. Використання соціальних медіа в інтересах пропагандистської діяльності. 1. Особливості окремих видів соціальних медіа з точки зору пропагандистської діяльності. 2. Аналіз особливостей аудиторії різних видів соціальних медіа (з точки зору пропаганди) 3. Аналіз контенту різних видів соціальних медіа (з точки зору пропаганди)	2
8	Тема 8. Історія як інструмент пропаганди 1. Історичні міфи російської пропаганди в контексті російсько-української війни 2. Політика України в області історичної пам'яті.	2

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Пропагандистський дискурс у документалістиці (аналіз документальних фільмів)	15

2	Польове дослідження зразків монументальної пропаганди	40
3.	Аналіз пропагандистської кампанії	40
4.	Опрацювання першоджерел та основних наукових публікацій	52
	Разом	147

9. Індивідуальні завдання

1. Пропагандистський дискурс у документалістиці (аналіз документальних фільмів)
2. Есе «Монументальна пропаганда» (польове дослідження)
3. Аналіз пропагандистської кампанії.

10. Методи навчання

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота.

На лекційних заняттях використовуються: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні та практичні методи (ілюстрація, демонстрація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо.

На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо.

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.	Лекція, дискусія, обговорення	Тестове опитування
Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.	Дискусія	Рецензування

11. Методи контролю

1. Проведення поточних тестових опитувань.
2. Оцінювання індивідуальних завдань

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100
20			20			10	20			20		10		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест (екзамен)		Су ма
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Приклад для виконання курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до	до	до	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
---	------	--	--

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FX і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічною радою коледжу).

14. Рекомендована література

Базова

1. Harold D. Lasswell. The Theory of Political Propaganda // The American Political Science Review, Vol. 21, No. 3 (Aug., 1927), pp. 627-631.
2. Гарольд Лассуелл. Техніка пропаганди у Великій війні (англ.)
3. Harold D. Lasswell, Daniel Lerner, Hans Spier, (ed.). Propaganda and Communication in World History (1979).
4. J. Combs, D. Nimmo. The New Propaganda (1993)
5. G. Jowett, V. O'Donnell. Propaganda and Persuasion. Доступно на: <https://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf>
6. Почепцов Г. Пропаганда 2.0 (2018).
7. Г. Почепцов. Как ведутся тайные войны (1999).
8. Дмитро Павлов. Принципи пропаганди як ефективного здійснення // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. – 2018. – Випуск 16. с. 189-195. Доступно на: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/16_2018/29.pdf
9. Blair, Megan, "Art as Propaganda in Revolutionary America and France: A Comparative Analysis" (2008). Honors College Capstone Experience/Thesis Projects. Paper 102. http://digitalcommons.wku.edu/stu_hon_theses/102
10. Тамара Гундорова. Соцреалізм: між модерном і авангардом // Слово і Час. - №4, 2008. – с. 14-21.
11. Freedom's Laboratory: The Cold War Struggle for the Soul of Science, Audra J. Wolfe, Johns Hopkins U. Press, 2018
12. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021-2025. <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>
13. Дейвид Патрикаракос. Війна у 140 знаках. Як соціальні медіа змінюють конфлікти у XXI столітті. Київ: Yakaboo Publishing, 2019
14. Джон Кин. Демократия и декаданс медиа / пер. с англ. Д. Кралечкина; под науч. ред. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». — М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2015.
15. D'Alessio, F.A. (2021). Computational Propaganda: Challenges and Responses. Academia Letters, Article 3468. <https://doi.org/10.20935/AL3468>.

16. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навч. посіб. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с. URL: http://www.mil.univ.kiev.ua/files/222_1044284240.pdf
17. Нагорна Л.П. Исторична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. – К., ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2012. – 328 с.

Допоміжна

1. Jacques Ellul. Propaganda. The Formation of Man's Attitudes/ (1965).
2. Klaehn, J., (2017) "The Propaganda Model: Theoretical and Methodological Considerations", Westminster Papers in Communication and Culture 6(2), p.43-58. doi: <https://doi.org/10.16997/wpsc.123>
3. Георгий Почепцов. Модель пропаганды Хомского-Хермана Доступно на: <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/13124/2015-04-26-model-propagandy-khomskogo-khermana/>
4. Аронсон Э., Пратканис Э. Р. - Эпоха пропаганды: Механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление (2003).
5. Sproule, J. Michael. Channels of Propaganda. (1994).
6. Barukh Hazan. Olympic Sports and Propaganda Games: Moscow 1980. Transaction Books, 1982.
7. Rider, Toby C., "The Olympic Games and the Secret Cold War: The U.S. Government and the Propaganda Campaign Against Communist Sport, 1950-1960" (2011). Electronic Thesis and Dissertation Repository. 210. <https://ir.lib.uwo.ca/etd/210>
8. Angelova-Igova, B. (2017). Sport, Nationalism and Propaganda. Postmodernism Problems, 7(3), 183-218. Retrieved from <https://pmpjournal.org/index.php/pmp/article/view/34>
9. Sport is not out of politics! Russian athletes became part of Putin's propaganda <https://www.youtube.com/watch?v=hchG4ZCbdBU>
10. SOVIET SPORTS AS AN INSTRUMENT OF POLITICAL PROPAGANDA <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP80-00810A005800260002-1.pdf>
11. LIFE IN FASCIST ROME. SPORT AND PROPAGANDA <https://romehistorymu.wixsite.com/romehistorymu/propoganda>
«Олімпія», 1938, (реж. Л. Ріфеншталь). Доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=NCFg5TFBfqU>
12. Арарат Мамбреян. «О спорт! Ты мир?»: дикая украинская пропаганда на футбольных матчах. Доступно на: <https://absatz.media/sport/4270-dikaya-ukrainskaya-propaganda-na-futbolnyh-matchah-kak-federaciya-futbola-ukrainy-prodolzhaet-smeshivat-politiku-so-sportom-i-diko-propagandiruet-svoi-interesy>
13. Спорт поза політикою: міф, реальність чи інструмент пропаганди? Телепередача «Іду на ви», 4 канал, 13 трав. 2020 р. Доступно на: https://www.youtube.com/watch?v=QQd0meKw_SY
14. Politics and the Olympics Доступно на: <https://www.theguardian.com/politics/politicspast/page/0,9067,892902,00.html>
15. Opening Ceremony Showcases 'Subtle Propaganda and Not-so-Subtle Power Politics' Доступно на: <https://www.nbcboston.com/news/sports/beijing-winter-olympics/opening-ceremony-showcases-subtle-propaganda-and-not-so-subtle-power-politics/2634503/>